

Agmon & Co. Rosenberg Hacoheh & Co.

עתיד הקבורה בישראל – קבורה
בגלוסקמאות היבטים משפטיים,
עו"ד אבי פורטן

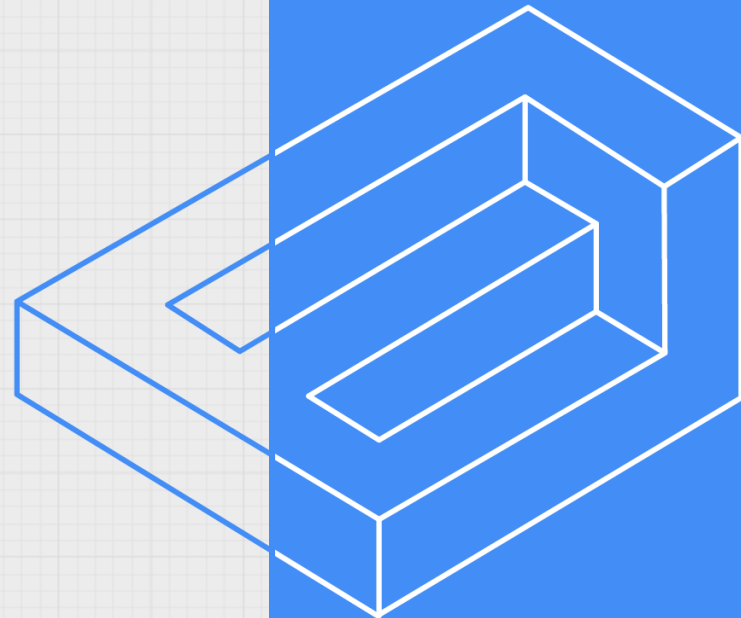
אגמון ושות'
רוזנברג הכהן ושות'

קבורה בגלוסקמאות – תשתית נורמטיבית

*”כך אמר לי אבא בשעת מיתתו: בני,
בתחילה קברני בניקעה, ובסוף לקט את
עצמי ואתגם בגלוסקמא, ואל תלקטם
בידך” (שמחות יב ט)*

01

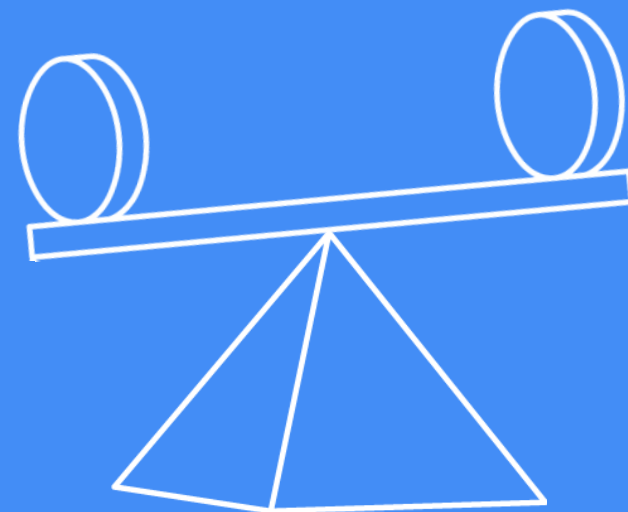

המסגרת הנורמטיבית

קבורה בגלוסקמה – תמ"א 19 ושינויה

02

+ סעיף 57 לחוק התכנון והבניה : "הועדה המחוזית רשאית, לאחר התייעצות בוועדות המקומיות שבמחוז, לקבוע בתכנית מתאר מחוזית הוראות בכל ענין שיכול להיות נושא לתכנית מתאר מקומית, ובין השאר –
(6) בתי קברות שישמשו יותר ממקום ישוב אחד".

+ סעיף 99 לחוק התכנון והבניה : "תכנית מתאר מחוזית או מקומית בדבר שמירת מקום קדוש או בדבר בתי קברות תערך בהתייעצות עם שר הדתות".

+ תמ"א 19 לא מפרטת אודות שיטות קבורה וסוגי קבורה אפשריים.

+ סעיף 3.1.4 לתמ"א מצוין שבתוכנית מתאר מקומית או בתכנית מפורטת ניתן לקבוע תנאים בנוסף לאלה הקבועים בתכנית זו.

+ סעיף 3.1.5 לתמ"א מחייב שימוש בשטח בית עלמין לצרכים הקשורים בקיום **אתר בית עלמין**.

+ "אתר בית עלמין" מוגדר בסעיף 2.1 לתמ"א 19 כ"שטח קרקע.... והמיועד לשמש לצרכי **קבורה** דהיינו – **לקבורה**, למבני עזר לצרכי קבורה ואזכרות.."

+ קבורה בגלוסקמה כוללת מרכיב של קבורה ארעית :

+ סעיף 2 לתמ"א קובע שקבורה ארעית היא "**קבורה זמנית, עד לזיהוי החלל ופינויו לקבורה קבועה**".

+ סעיף 5.1 לתמ"א "האתרים המסומנים בתשריט מיועדים לשמש כאתרים לקבורה ארעית בשעת חירום.

+ סעיף 5.4 לתמ"א : "לא יאוחר משלוש שנים מתחילת השימוש באתר לקבורה, תפעל רשות החירום לפינוי השטח מכל חפץ או מכשול ותחזיר את פני השטח לקדמותו באופן שיאפשר בו על פי הייעוד הקבוע בתכניות המאושרות עובר להפעלה".

תמ"א 19 ושינויה – שינוי מספר 7

+ סטטוס : העברה לממשלה.

+ מטרת השינוי : "קביעת הוראות לקביעת שטחים לקבורה רבודה וקביעת הוראות לעניין יעוד שטחים לקבורה אזרחית חלופית...".

+ תמ"א 7/19 מגדירה קבורה רבודה כך:
"קבורה במספר מפלסים".

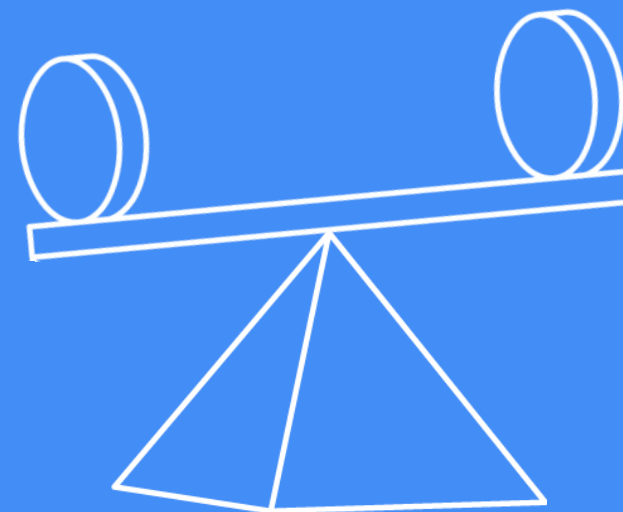
+ לאור ההתייחסות הספציפית ל"קבורה ארעית" בתמ"א 19 כקבורה במקרה של חלל, בשעת חירום והגבלת השימוש במנגנון הארעי ל-3 שנים, כדאי לתקן את תמ"א 19 כך שהגדרת הקבורה הארעית תכלול "קבורה בגלוסקמאות" ללא המגבלות הנ"ל.

+ לאור ריבוי הגופים הנוגעים בקבורה: משרד הבריאות, המשרד לשירותי דת, הביטוח הלאומי ורשויות התכנון, ראוי ליצור הסדר מיוחד ל"קבורה בגלוסקמאות" בתמ"א 19 ולחייב תיאום והתייעצות בין הגופים השונים.

קבורה בגלוסקמה – חוזר מנכ"ל ע"ח/2

חוזר המאגד הנחיות ונהלים בין
היתר בענייני בטיחות, היגיינה,
נגישות, תשתיות ותכנון.

03

+ סעיף 2 לחוזר – פירוט סוגי הקבורה :

- "קבורת שדה" – שיטת הקבורה הנפוצה, קבר יחיד באדמה ללא קבורה מעל או מתחת. תבנית קבורה 60/200 ס"מ בעומק מינימלי של 120 ס"מ.
- "קבר עילי" – שימוש במרחב שמעל לקבר קיים בשיטת קבורת שדה. עומק מינימלי 80 ס"מ בין פני אבני הגולל למפלס הקרקע. מידות הקבר זהות לקבר המקורי.
- "קבורת מכפלה" – דומה לקבר עילי אך נעשה כך מלכתחילה.
- משמש לקבורה כפולה של שני בני משפחה או שני עריריים הנקברים יחד.
- "קבורת סנהדרין" – קבורה במבנה או ביחידות קבר אופקיות לגובה של ארבע שורות קברים. גודל 60/200 ס"מ וגובה חלל פנימי 80 ס"מ.
- "קבורה רבודה" – שיטה בה הקבורה נעשית במבנה רב קומות כאשר בכל אחת מהקומות מתוכננת אחת או יותר משיטות הקבורה שפורטו לעיל.

+סעיף 1.5 לחוזר : "מפרט זה אינו חל על קבורה ארעית".

+החוזר קובע גודל אחיד לקברים בכל אפשרויות הקבורה – 60/200 ס"מ, למעט קבורת נפלים, עוברים ותינוקות.

חוזר מנכ"ל ע"ח/2 - קבורה בכוכים

- + סעיף 7.3 קבורת נפלים, עוברים ותינוקות רכים :
- שיטת קבורה הקרובה מאוד לשיטת הגלוסקמאות המוצעת מבחינת מבני הקבע.
- נפטר ליד נפטר עם הפרדת בלוק אבן או בטון ביניהם.
- קבורה בשכבות, כאשר יש הפרדה בבלוק של אבן הגולל ושכבת עפר בגובה 8 ס"מ מעל לאבן הגולל.
- קבורה בקומות כמפורט בנספח ו' – כוכים בגודל 40-60 ס"מ בגובה 48 ס"מ. מידת פתח הכוך 20 – 25 ס"מ. מרחק אופקי בין נפטר לנפטר 15 ס"מ.

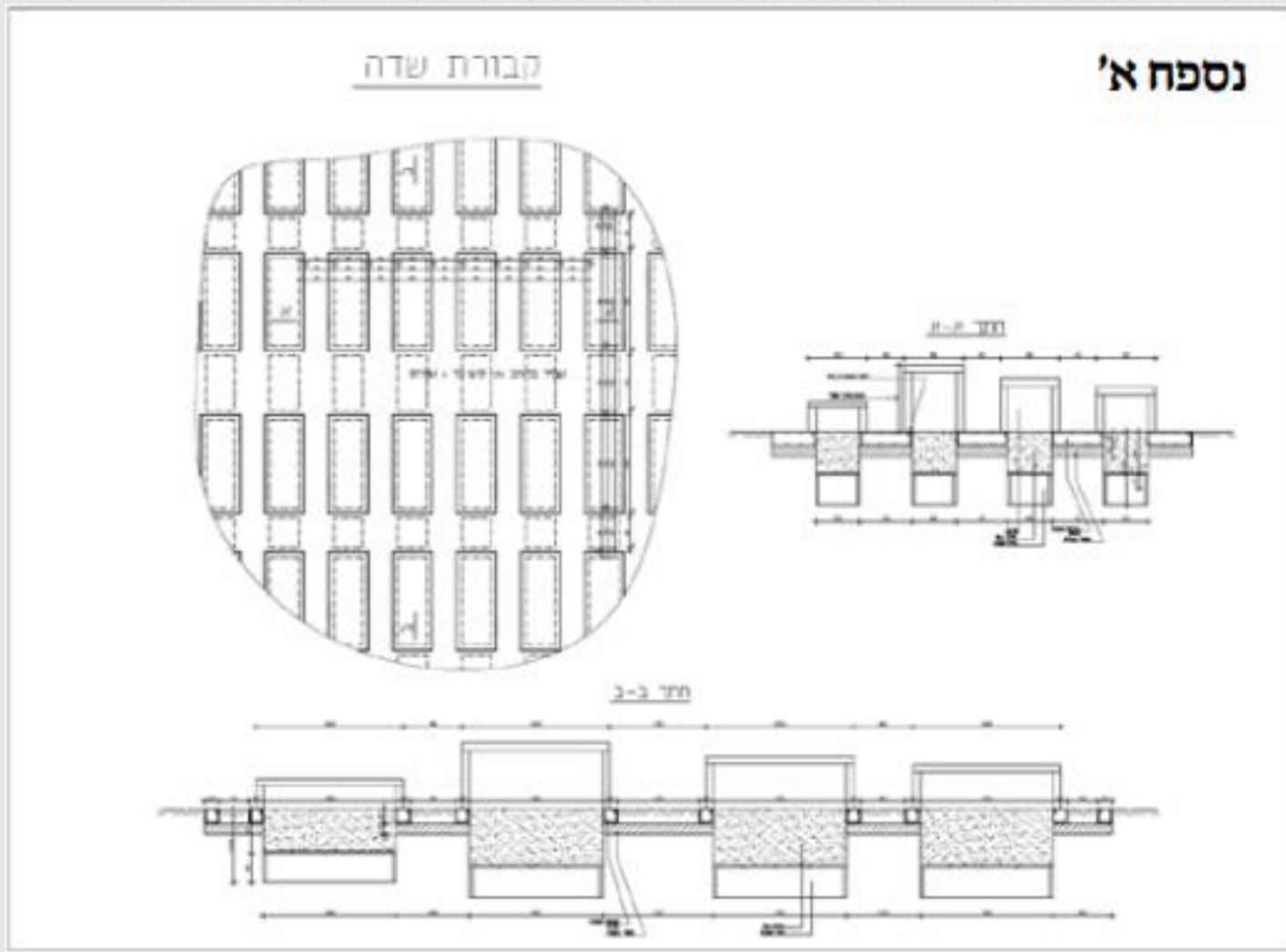
חוזר מנכ"ל ע"ח/2- קבורת נפלים, עוברים ותינוקות רכים

הצעת מבנה הגלוסקמאות על ידי האדריכל אלישע מור בהשוואה לכוכים עבור הנפלים, העוברים והתינוקות הרכים.

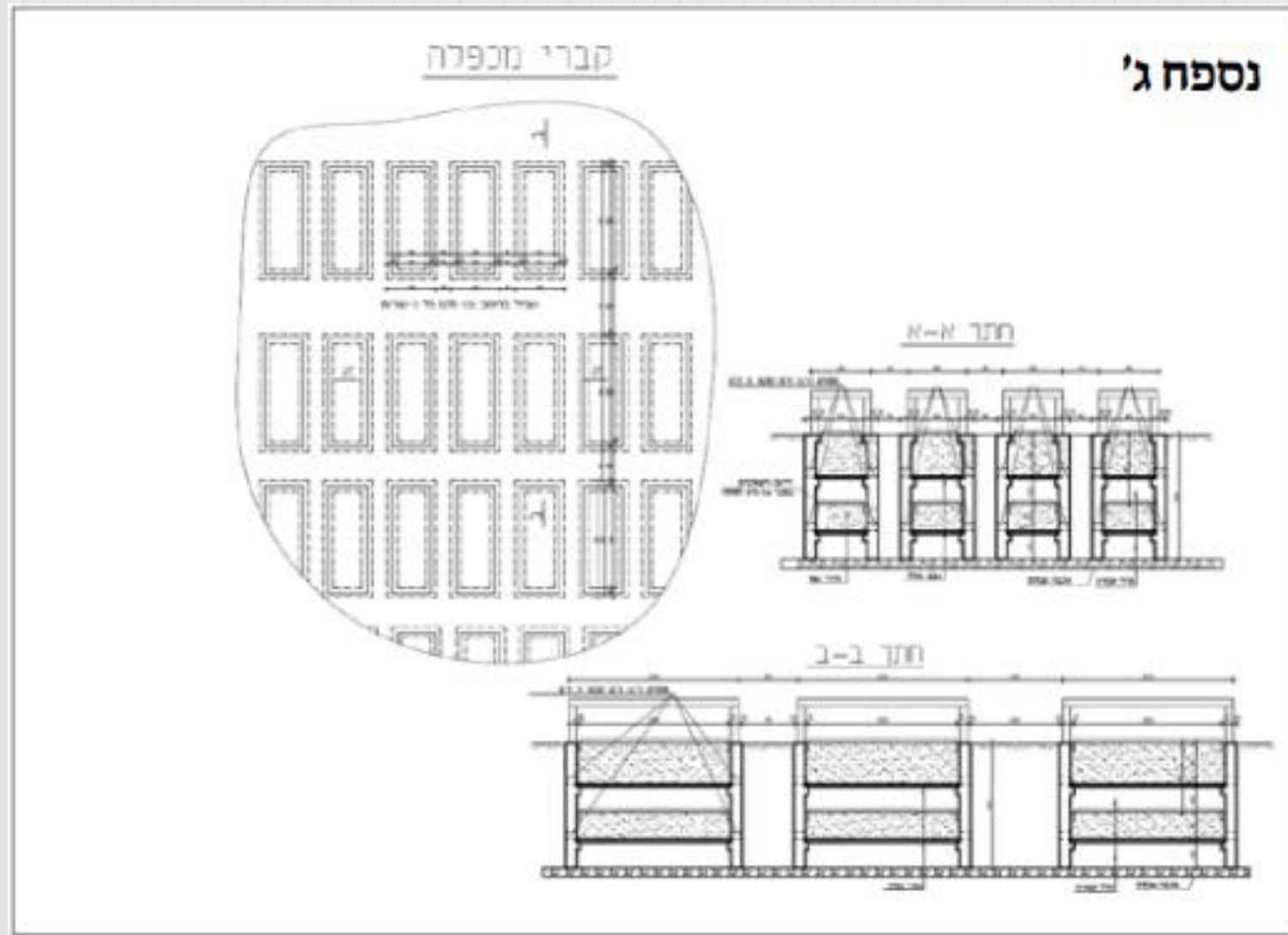
חוזר מנכ"ל ע"ח/2 - קבורת שדה

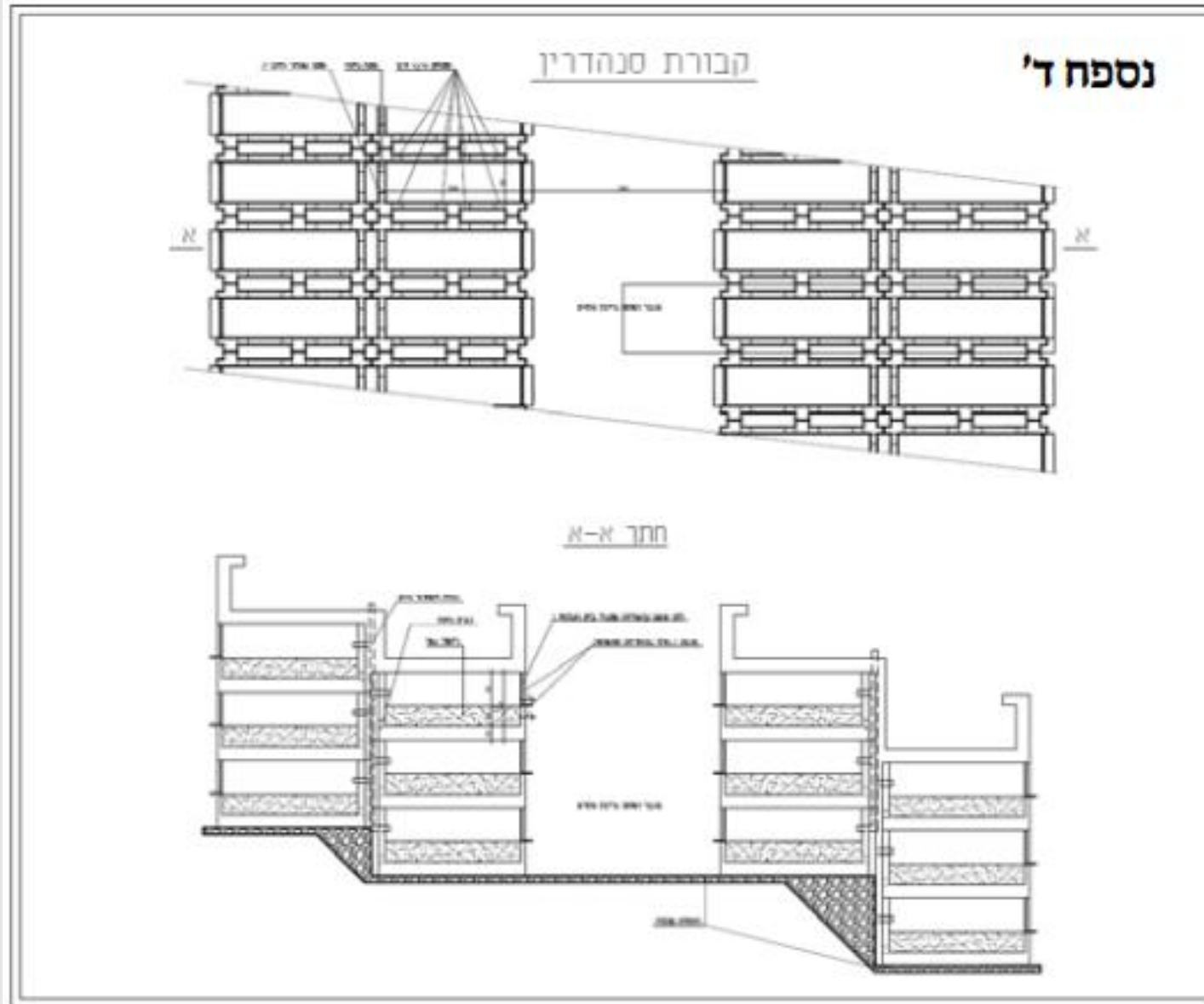
חוזר מנכ"ל ע"ח/2 - קבר עילי

חוזר מנכ"ל ע"ח/2 - קברי מכפלה

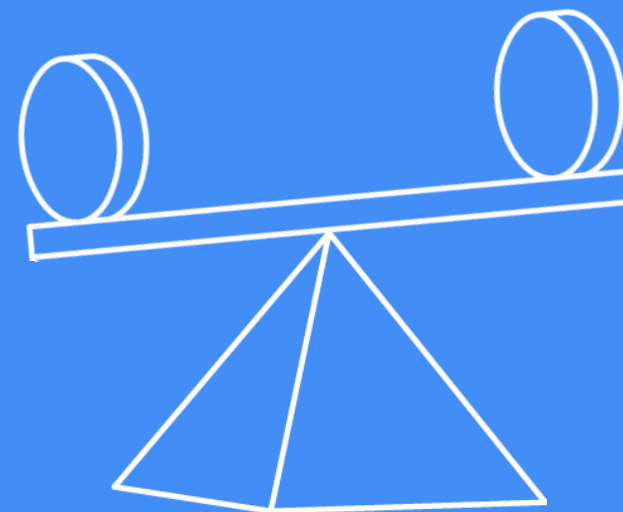

חוזר מנכ"ל ע"ח/2 - קבורת סנהדרין

קבורה בגלוסקמה – תקנות בריאות העם

04

+ סעיף 7(1)(ב) לפקודת בריאות העם קובעת :
"בית-העלמין החדש לא ימצא בתאריך
פתיחתו כדי רוחק הפחות ממאה מטרים
מבית-המגורים הקיים הקרוב ביותר, או – אם
יימצא בתאריך האמור כדי רוחק הפחות ממאה
מטרים מבית-המגורים הקיים הקרוב ביותר –
לא תהיה עלולה כל סכנת בריאות לאירע בגלל
היותו נמצא שם. קביעותיו של הסעיף-הקטן
הזה באות להוסיף על, ולא לגרוע מן
קביעותיה של כל תכנית תכנון עיר כל-שהיא.

תקנות בריאות העם (קבורה מחדש), 1941

+ תקנה 3 לתקנות בריאות העם :

"אסור להוציא גופה מקברה לכל מטרה שהיא, ואסור לקבורה מחדש, ואסור לפתוח קבר או כוכי קברים לצורך קבורת גופות אחרות אלא אם נתקבלה תחילה רשות בכתב מאת רופא ממשלתי."

+ תקנה 5(1) לתקנות בריאות העם :

המנהל רשאי מטעמים רפואיים, לבלי לתת רשות להוצאת גופה מקברה ולקבורה מחדש\ וכן רשאי הוא, לבלי לתת רשות כזאת מטעמים אחרים. (בג"ץ 637/85 טעמים אחרים הקשורים לדבר החקיקה, תכליתו ומטרותיו.)

+ תקנה 5(2) :

אם סיבת המוות היא טבעית וחלפה שנה מיום המוות מותר לתת רשות להוצאת הגופה ולקברה מחדש בכפוף להוראות התקנות : תקנה 5(3) סיבה מוות טבעית – אבעבועות, טיפוס הבטן וטיפוס. תקנה 5(4) חולה או קדחת צהובה – התנאי להוצאת הגופה הוא הסגר למשך חמישה ימים לעוסקים במלאכה.

תקנות בריאות העם (קבורה מחדש), 1941

+ תקנה 6 לתקנות בריאות העם מפרטת את הליך הוצאת הגופה מקברה. בין היתר:

+ תקנה 6.1 קובעת כי: "הוצאת גופה מקברה תתקיים במעמד פקיד של משרד הבריאות".

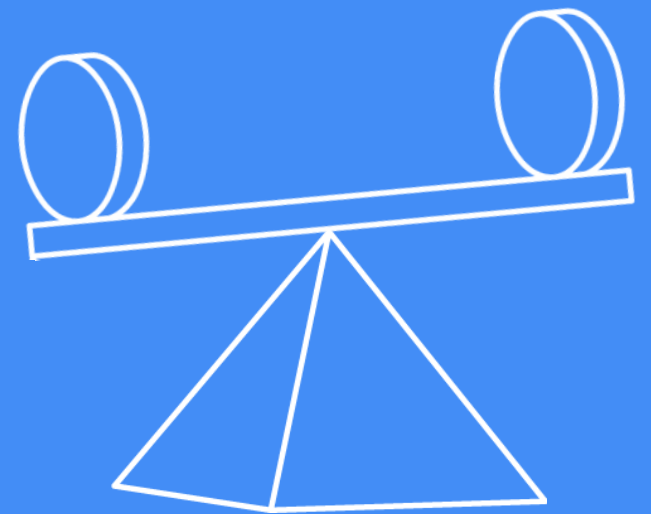
+ תקנה 6(2)(ב) קובעת כי: "מסביב לגופה יפזרו חמרי חיטוי כגון כלוריד אסיד או גפרת הארץ..."

+ תקנה 6(2)(ג) קובעת כי: "רופא ממשלתי יראה את הגופה לפי שייסגר הארון..."

+ שיקול הדעת הרחב שניתן לרופא הממשלתי בתקנות לאשר או לאסור הוצאת גופה מקברה, תומך בהסדרה ספציפית של הוצאת גופה לצורך "קבורה בגלוסקמה".

חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996

05

חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996

+ סעיף 2 לחוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית קובע שאדם זכאי להיקבר על פי השקפתו בבית עלמין אזרחי חלופי.

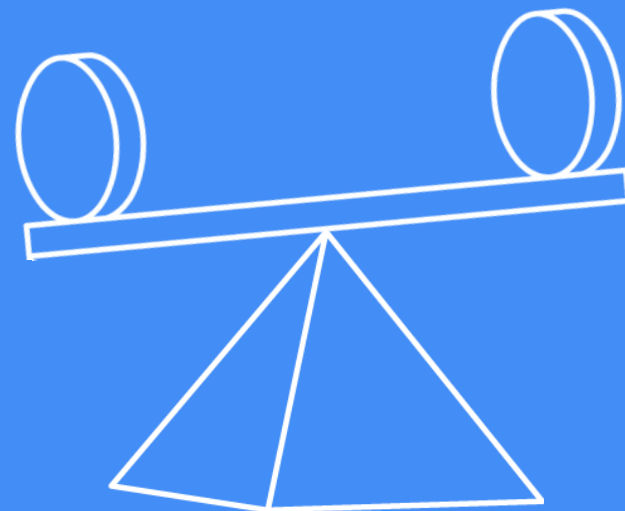
+ סעיף 3 קובע כי קבורה תיערך תוך שמירת כבוד המת.

+ פס"ד 7918/15 פלונית נ' פרידמן קובע השופט הנדל: "אין בדין הנוהג כל איסור על שריפת גופות נפטרים"..
"בהיעדר הוראת חוק המחייבת קבורת גופות או אוסרת על שריפתן, עקרון החוקיות מלמד שאין כל מניעה לפעול בדרך זו".

+ מעניין פלונית למדים : ראשית, אין בדין הוראה המחייבת קבירת גופות, ומקל וחומר לא על פי השיטות המקובלות. שנית, גם בהיעדר פרוצדורה סטטוטורית ניתן לקיים מנהגי קבורה על פי השקפתו של אדם מכוח חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית.

קבורה בגלוסקמה – היבטים כלכליים

06

+ סעיף 266 לחוק הביטוח הלאומי :

**"אדם שנפטר בישראל או תושב ישראל
שנפטר בחו"ל, ישלם המוסד לחברה קדישא,
לרשות מקומית, למוסד ציבורי או לכל אדם
המורשה כדין לעסוק בקבורת נפטרים... דמי
קבורה בסכומים ולפי תנאים ומבחנים שקבע
השר..."**

+ תקנה 2 לתקנות הביטוח הלאומי :

"דמי קבורה בסכומים הנקובים בתקנות אלה ישולמו על ידי המוסד לחברה המטפלת בקבורת המת ושאינה תובעת ואינה מקבלת בקשר לקבורה ולהקמת המצבה, בין במישרין ובין בעקיפין, אגרת שירותים או כל תשלום אחר בנוסף לתשלום לפי תקנות אלה; תנאי ההתקשרות בין המוסד לבין החברה לרבות הכללים בדבר מתן שירותי הקבורה ודרכי תשלום דמי הקבורה ייקבעו ביניהם בהסכם לאחר תחילתן של תקנות אלה (להלן – ההסכם)."

תקנות הביטוח הלאומי (דמי קבורה), תשל"ו-1976

+ תקנות 3-א6 מאפשרות לחברה קדישא לגבות
אגרות ותשלומים נוספים כגון : דמי חציבה,
קבורת לילה ועוד.

חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971

+ החוק מסדיר את הליך רכישת חלקות קבר בחיים וקובע תעריפים לשם כך.

+ החוק בסעיף 14א(ג) קובע תמריצים שליליים לקבורה שלא במקום מגורים או קבורה בירושלים עבור מי שאינו תושב העיר. (ע"י תשלום גבוה יותר)

+ החוק בסעיף 14א(ה) ו-ו(ו) קובע תמריצים חיוביים לקבורה רוויה וקבורה זוגית, על ידי הנחה בתעריף הרכישה:

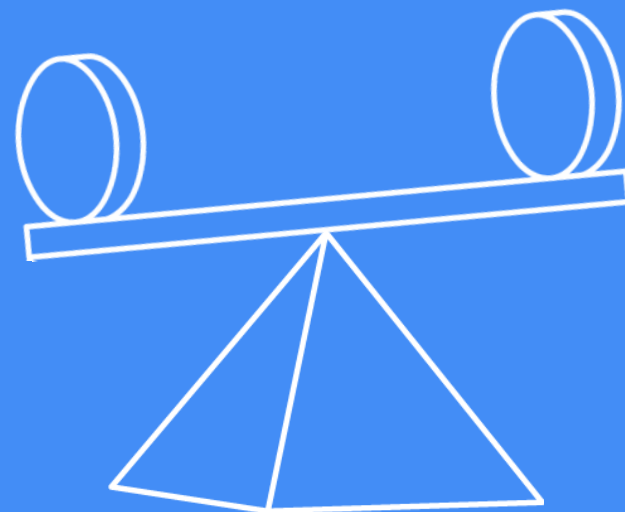
"(ה) הרוכש חלקת קבר, המיועדת לקבורה רוויה בחייו, ישלם 75% מהסכום לפי סעיפים קטנים (א) עד (ד); בחוק זה, "קבורה רוויה" – שטח המיועד לקבורה בצפיפות העולה על 750 קברים לדונם."

חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971 – תוספת ראשונה, תעריפים לרכישת חלקת קבר בחיים

תעריפים תעריפים	תעריפים תעריפים
החברה קדישא (בשקלים חדשים)	החברה קדישא (בשקלים חדשים)
14,410	בירושלים
	למעט בחלקות הקבורה של החברה קדישא גחש"א קהילת ירושלים
7,771	באשקלון
5,726	באשדוד
4,560	באופקים
4,067	באבן יהודה
4,067	באור עקיבא
4,560	באילת
4,560	באריאל
7,920	בבאר שבע
3,712	בבאר יעקב
3,712	בבית דגן
4,560	בבית שאן
6,200	בבית שמש
3,712	בבנימינה
3,712	בבני עייש
3,712	בגבעת עדה
4,560	בגדרה
3,712	בגן יבנה
4,560	בדימונה
14,410	בהרצליה

בין תכנון ובניה והלכה – לקט סוגיות

07

בין תכנון ובניה והלכה – מרפסות סוכה

+ "ראויים כל ישראל לשבת בסוכה אחת"
(תלמוד בבלי, מסכת סוכה, דף כ"ז, עמוד ב')

בין תכנון ובניה והלכה – מרפסות סוכה חישוב שטחי בניה

בין תכנון ובניה והלכה – מרפסת סוכה

+ ערר מס': ים 181/06 קנטור נ' ועדת המשנה
לתכנון ובניה ירושלים:

"כמו כן, אופי השכונה הוא כזה שבו מאוד חשובה
לדיירים מרפסת סוכה, ולכן ניתן להתחשב
בבניית מרפסת סוכה זו."

בין תכנון ובניה והלכה – פינוי קברים

+ 52/06 חברת אלאקסא לפיתוח נכסי ההקדש
המוסלמי בא"י בע"מ ואח' נ' Simon Wiesenthal
center Museum Corp

+ במהלך עבודות פיתוח להקמת מוזיאון הסובלנות
נתגלו עצמות אדם ושרידי קברים, הוגשו עתירות
להפסקת עבודות.

+ פינוי קברים לצורך ציבורי – "קבר המזיק את
הרבים כגון שהוא סמוך לדרך אפילו נקבר שם
מדעת בעל השדה מותר לפנותו ומקומו טהור
ואסור בהנאה אם קדם הקבר אבל אם קדם הדרך
מקומו מותר בהנאה" (יורה דעה, שסד, ה)

בין תכנון ובניה והלכה – פינוי קברים

+ השופט חשין בעניין אלאקסא : " לאור סיכום הלכתי זה, רואה אני טעם לחזור ולהזכיר פעם נוספת את החשיבות הציבורית הרבה שבהקמת מוזיאון הסובלנות במרכז העיר ירושלים, כפי שעמדה על כך בהרחבה חברתי השופטת פרוקצ'יה בפסק דינה."

25.5.10

"מרקם חיים" ירושלמי: הקבר נשאר, הכביש זז

לרווחת המתים: מערת קבארה הממוקמת בין נתיביו של ציר תנועה מהיר, המתבר את כביש 443 לשדרות בגין בבירה, תישאר על כנה, בעוד הרחבתו של הכביש תתבצע על חשבון ההרים שבצדי הדרך - ובעלות של לא פחות משני מיליון שקלים (חדשות) לסיפור המלא...

אתרים | כתבות | אנציקלופדיה | פורומים | קניות

בין תכנון ובניה והלכה – סגירת כבישים בשבת

+ בג"צ 237/88 מועצה מקומית גבעת שמואל
נ' משרד הפנים ואח' :

+ עניינה של עתירה זו בתכנית להקמתו של
מחלף על הכביש המהיר הידוע ככביש גהה.
ודרישת ראש העיר בני ברק לסגור את הכביש
בשבתות וחגים "למניעת פגיעה בשומרי דת
ישראל".

+ הוועדה החליטה שהתכנית תעשה בשני
שלבים : בשלב ראשון הכביש ייסגר בשבת כפי
דרישת ראש העיר ; בשלב שני תבנה רמפה
שתאפשר נתיב חלופי למחלף בשבתות וחגים.

+ בג"צ 237/88 מועצה מקומית גבעת שמואל נ'
משרד הפרנים ואח':

+ **השופט ש' וולנשטיין** : " חוק התכנון והבניה
מעניק לוועדות התכנון והבניה סמכויות רחבות
לתכנון מכל ההיבטים הרלוואנטיים לטובת
האוכלוסיה בשטח התכנית...".

+ **השופט לוין** (מסכים ומוסיף): "לוועדה המחוזית
סמכות להביא בכלל שיקוליה מניעת פגיעה
באוכלוסיה הדתית של האזור, ולא מצאתי דבר
לסתור בחוק התכנון והבניה, או בטענות
העותרים."

+ הוחלט ברוב דעות לדחות את העתירה ולהשאיר
את החלטת הוועדה המחוזית על קנה.

+ בג"צ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה : בעניין
סגירת כביש בר אילן בירושלים בשבת.

+ "ככלל, התחשבות ברגשות הדת – שאינה
מגיעה כדי כפייה דתית – היא "שיקול כללי",
שמותר להתחשב בו בהפעלת סמכות
שלטונית".

באר שבע

בניין גב ים, האנרגיה 77
03-6071450

www.agmon-law.co.il

תל אביב

יגאל אלון 98 מגדל
אלקטרה 03-6078607

ירושלים

הגן הטכנולוגי, מלחה בניין
02-5607607 1

אגמון ושות'
רוזנברג הכהן ושות' /